

Muistioluonnos METSÄNEUVOSTON KOKOUS 4/2023

Aika: 13.10.2023 klo 8.00–10.00

Paikka: Meritullinkatu 8, kh A109, 1.krs sekä etäyhteysmahdollisuus

Osallistujat:

MMM pj Sari Essayah (klo 8-9)
YM 1. vpj Kai Mykkänen (klo 8-9)

(TEM 2. vpj poissa)
MMM 3. vpj Tuula Packalen

MMM Erno Järvinen
YM Tarja Haaranen
TEM Sari Tasa
OKM Sami Niinimäki
LVM Maria Torttila
MMM Taina Vesanto
Metsähallitus Juha S. Niemelä
Luonnonvarakeskus Antti Asikainen
Syke Eeva Primmer
Helsingin yliopisto Tuula Jyske
Itä-Suomen yliopisto Heli Peltola
Suomen metsäkeskus Ari Eini
Maakunnalliset metsäneuvostot Sari Lantta
Suomen metsäyhdistys Sirpa Kärkkäinen
Metsäteollisuus Karoliina Niemi
MTK Marko Mäki-Hakola
SLC Anders Portin

Energiateollisuus Jari Kostama
SLL Liisa Toopakka
WWF Mai Suominen
Loimu Juho Ikonen
METO Stefan Borgman
Paperiliitto Juhani Siira
Teollisuusliitto Jari Sirviö
Koneyrittäjät Matti Peltola
Metsäalan Kuljetusyrittäjät Kari Palojärvi
Metsäkoulutus Ville Manner
Suomen riistakeskus Mari Lyly
Lusto Leena Paaskoski
Suomen Partiolaiset Tiina Witikkala
Suomen 4H-liitto Marjaana Liukko
Suomen Metsäsäätiö Matti Mäkelä
Metsämiesten Säätiö Ilari Pirttilä

MMM Satu Rantala (sihteeri)
MMM Josefiina Tiainen (2. sihteeri)

Asiantuntijat ja muut läsnäolijat:

MMM Jouni Koskela
MMM Anu Becker
YM Lydia Ylönen

Poissa: VM, Sahateollisuus, Kemianteollisuus, Saamelaiskäräjät, Suomen Latu

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Sari Essayah avasi kokouksen klo 8.08. Todettiin osallistujat ja hyväksyttiin asialista kokouksen työjärjestykseksi.

2. Metsäneuvoston edellisen kokouksen pöytäkirja (liite 1)

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Ministerien ajankohtaiskatsaukset ja metsiin liittyvät hallitusohjelmataavoitteet

Kuultiin ministeri Mykkäsen ja ministeri Essayahin ajankohtaiskatsaukset, keskusteltiin niistä ja merkittiin ne tiedoksi. Ministerit joutuivat poistumaan kokouksesta klo 8.55. Tuula Packalen siirtyi kokouksen puheenjohtajaksi.

Ministeri Mykkänen piti ajankohtaiskatsauksen ympäristöministeriön hallinnonalan ajankohtaisista. Mykkänen kiitti metsä- ja sahateollisuutta tärkeästä monimuotoisuustiekarttatyöstä ja kertoi, että hallitusohjelman mukaisesti kaikkien elinkeinosektorien kanssa on tarkoitus laatia monimuotoisuustiekartat ja hakea toimenpidemahdollisuuksia, joilla luonnon monimuotoisuustyötä voidaan tehdä toimialakohtaisesti. Talousmetsissä monimuotoisuusindikaattorit osoittavat, että tilanne on muuttunut hyvään suuntaan, vaikka haasteitakin vielä on.

Mykkänen korosti kestävä biotalouden merkitystä Suomelle tulevina vuosikymmeninä. Mykkänen nosti esiin hallitusohjelman linjauksen ohjauskeinoista ja kannusteista, joilla suurten hiilidioksidipistelähteiden päästöt ilmakehään vuoteen 2035 mennessä saataisiin otettua talteen ja hyötykäyttöön. Hän nosti esiin myös Metsähallituksen omistajapoliittiset linjaukset ja sen, että Metsähallituksen hallinnassa olevat metsät vastaavat puolesta Suomen metsien hiilensidontapotentiaalista. Kotimaassa tulee tehdä töitä sen eteen, että metsien hiilensidontakykyä parannetaan metsän elinkaaren kaikissa vaiheissa. Samalla on pyrittävä saamaan Suomelle EU:ssa kohtuullisempia ratkaisuja.

Hallitusohjelmassa konkreettisin ja selkein luonnon monimuotoisuuteen liittyvä linjaus on valtion mailla olevien luonnontilaisten, vanhojen metsien suojelu. Kriteeristöä valmistellaan Syken ja Luken hankkeessa. Valmistelu tähtää siihen, että päätös pystyttäisiin tekemään ensi vuonna. Myös kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia on valmistelussa.

Mykkänen kertoi Helmi- ja METSO-ohjelmien työn jatkuvan. Mykkänen näki tärkeänä, että uusia keinoja toteuttaa monimuotoisuus- ja hiilensidontatyötä löydettäisiin vaikkapa yksityisten, säätiöiden ja kuntien rahan kanavoimien nykyistä vahvemmalla kehikolla. Hän nosti esiin historian suurimman EU-LIFE-luontohankkeen. Prodiversity-LIFE-hankkeessa haetaan uusia keinoja monimuotoisuustyöhön.

Mykkänen toivoi, että ekologisen kompensaation asetusta tulnaisiin kehittämään yhteistyössä eteenpäin. Ensi vuonna EU-agendalla on EU2040-ilmastotavoitteiden määrittely, johon liittyen komissio antoi tiedonannon keväällä. Mykkänen näki selvänä, että päätökset jäävät Euroopan parlamentin vaalien ja seuraavan komission aikaan. Hallituksen lähtökohta on se, että päästövähennyksiin tartutaan päästökaupasektorilla ja että maankäyttösektorin hiilinielu on osa EU:n ilmastokädenjälkeä.

Ministeri Essayah piti ajankohtaiskatsauksen maa- ja metsätalousministeriön ajankohtaisista sekä metsiin liittyvistä hallitusohjelmakirjauksista. Hallitusohjelman visioita ja tavoitteita toteutetaan myös Kansallinen metsästrategia 2035:n kärkihankkeiden esittämin keinoin. Hallitus tulee panemaan toimeen Kansallisen metsästrategian. Keskeistä on niin strategiassa kuin hallitusohjelmassa, että kestävällä ja ennustettavalla metsäpolitiikalla voidaan rakentaa kasvua ja hyvinvointia koko Suomeen.

Ajankohtaiskatsauksessaan ministeri Essayah nosti esiin Kemeran loppukirin. Syyskuussa jätettiin nelinkertainen määrä hakemuksia edellisvuoteen verrattuna. Syksyn aikana tullaan antamaan valtioneuvoston asetus, jossa vahvistetaan uuden kannustejärjestelmän, Metkan, työlajien tukitasot ja -ehdot. Metsäpuiden siemenviljelysten perustamisohjelman raportti on julkaistu ja Luonnon virkistyskäyttöstrategian toimintaohjelma vuosille 2023-2025 on hyväksytty. Luonnonvarakeskus on MMM:n pyynnöstä tehnyt kansalliseen käyttöön metsien vertailutason päivityksen uusilla teknisesti korjatuilla inventaarioluviilla. Suomen alijäämä kaudella 2021-2025 on hiukan aiempaa pienempi.

EU:n ennallistamisasetuksen Suomelle aiheuttamien kustannusten minimointi on tärkeää. Kompromissien etsinnässä on tärkeää seurata huolellisesti neuvotteluja ja käyttää olemassa olevia vaikutuskanavia. Metsäkatoasetuksen kansallinen säädösvalmistelutyöryhmä on järjestänyt ensimmäisen kokouksensa 3.10. Hallituksen esitysluonnos on tarkoitus saada lausunnoille keväällä 2024. Metsänviljelyaineistoa koskeva asetusehdotus annettiin heinäkuussa. Maaperädirektiiviä käsitellään parhaillaan. On tärkeää seurata maaperän tilaa ja pyrkiä saastuneista maista eroon, mutta olisi hyvä, että ei rakennettaisi lisää byrokratiaa eikä lisää erilaisia seurantajärjestelmiä.

EU-päättäjien metsäakatemia järjestettiin syyskuussa Suomessa. Essayah kertoi tavanneensa Ruotsin maaseutuministeri Peter Kullgrenin, jonka kanssa jakavat yhteisen näkemyksen siitä, että metsät ja puun vastuullinen käyttö ovat ratkaisu globaaleihin haasteisiin.

Syyskuun lopulla järjestettiin myös metsäisten EU-maiden For Forest -ryhmän ministeritapaaminen, jossa metsätaloudesta vastaavat ministerit allekirjoittivat yhteisen julkilausuman EU:n metsäpolitiikasta. Komission tulevaan ohjelmaan vaikuttavassa julkilausumassa painotettiin muun muassa kestävä biotalouden mahdollisuuksia ja kestävyiden kaikkien osa-alueiden sekä paikallisten olosuhteiden huomioimisen tärkeyttä kestävyiden edellytyksenä. Biotalous on tärkeä saada vahvat kirjaukset komission tulevaan ohjelmaan.

Ministerien ajankohtaiskatsausten jälkeen Metsäneuvostossa käytiin vilkasta keskustelua.

Keskustelussa nousi esiin muun muassa käynnissä olevan valmiuslain uudistaminen, jossa puunkorjuun polttoainehuoltoa ei nähty huomioidun riittävästi. Nostettiin esiin, että nielujen pieneneminen ei ole vain Suomen haaste, vaan EU on erkanemassa nielutavoitteestaan. Nostettiin esiin, että EU-tasolla nielutavoitteet tulisi arvioida uudestaan. Keskusteluissa nousi myös maankäyttösektorin hiilinielukyky ja maankäytön muutos. Lisäksi keskusteluissa nousi esiin puun saatavuuden haaste ja jalostuskelpoisen puun ohjautuminen polttoon.

Huoltovarmuuden ja resilienssin merkitys komission uudessa ohjelmassa nostettiin esiin. Resilienssin nähtiin olevan muutakin kuin polttoaineiden saatavuutta metsästä. Tärkeänä pidettiin, että metsien täytyy pysyä kasvukykyisinä ja monimuotoisina, jotta ne kestävä säänvaihtelua ja eri tilanteita. Myös metsien terveydestä huolehtiminen on tärkeässä roolissa, kun puhutaan metsien hiilinieluvaihtelusta. Keskusteluissa nousi myös esiin ekologinen kompensatio ja luonnonsuojelulaki.

Kokouksessa keskusteltiin ennallistamis- ja biodiversiteettityöstä ja sen mahdollisuuksista ja tuotiin esiin monimuotoisuustiekarttatöiden tilannetta. Keskusteltiin luonnontilaisista, vanhoista

metsistä ja kriteeristötyöstä, joka liittyy vahvasti myös uusiutuvan energian direktiiviin ja metsäkatoasetukseen. Toivottiin läpinäkyvää ja osallistavaa prosessia. Kansallisen biodiversiteettistrategian poikkihallinnollinen valmistelu nähtiin tärkeänä. Ministeriöistä työssä tulisi olla YM, MMM, VM ja TEM. Myös yksityisen rahoituksen kehittäminen ja vauhdittaminen ja konkreettisten tavoitteiden ja kustannusten kirjaaminen olisi tärkeää.

Metsäkatoasetus nähtiin hyvin haasteellisena. Keskusteluissa nousi myös muun muassa metsien monitorointisäädös, ennallistamisasetus ja Suomen rooli EU-metsäasioissa. Tärkeänä nähtiin, että EU-neuvotteluissa hyödynnetään Suomen vahvaa tietopohjaa ja laajaa yhteistyökulttuuria.

KMS:n rahoituksen kannalta nähtiin ensi vuoden budjettiesitys hyvin vaatimattomana. Muistutettiin, että alempiasteisesta tieverkosta puhuttaessa pitäisi huomioida myös yksityistiet. Biogeenisen hiilen talteenottoon niin EU-tasolla kuin kansallisestikin tulisi laatia pelisäännöt, jotta syntyisi rohkeutta investoida siihen. Biotalousstrategiasta ei ole mainintaa hallitusohjelmassa, mutta biotalouteen liittyviä toimenpiteitä siellä on paljon. Kansainvälinen kiinnostus biotalouteen on kasvanut viime aikoina.

Puheenjohtajaksi keskustelun aikana siirtynyt Packalen teki yhteenvedon kokouksessa käydystä keskustelusta. Hän näki, että erityistä keskustelutarvetta näyttäisi olevan biogeeniseen hiileen ja ekologiin kompensatioihin liittyen. Puheenjohtaja toivoi metsäneuvostolle tilaisuutta keskustella myös biotalouden ja metsätalouden yhteensovittamisen hyödyntämisestä kansallisiin ja EU-tarpeisiin.

4. Metsäneuvoston toimikausi 2023-2027, Erno Järvinen, MMM (liitteet 2a ja 2b)

Erno Järvinen esitteli metsäneuvoston tehtävät, toimintatavat sekä keskeisimmät tiedonlähteet. Kuultiin esitys ja keskusteltiin siitä.

Metsäneuvoston jäsenkunta oli tyytyväinen aiempaa laajempaan kokoonpanoon. Nähtiin tärkeänä, että muun muassa maakunnalliset metsäneuvostot ja molemmat yliopistot ovat mukana. Keskusteltiin metsäneuvoston toimintatavoista. Metsäneuvostossa käytävä keskustelu nähtiin tärkeäksi, kuten myös se, että ministerit ovat mukana keskustelussa. Ehdotettiin harkittavaksi rajoitettua aikaa suullisille puheenvuoroille. Keskustelua täydentämään ehdotettiin muun muassa työpajoja. Ennakkokyselyt ja erilaiset sähköiset välineet nähtiin hyvinä mahdollisuuksina lisätä vuorovaikutteisuutta.

5. Alueellisten metsäohjelmien tilannekatsaus, Ari Eini, Suomen metsäkeskus (liite 3)

Ari Eini esitteli alueellisten metsäohjelmien tilannekatsauksen. Kuultiin esitys ja keskusteltiin siitä.

Metsäneuvoston aktiivisessa keskustelussa nostettiin esille osaamisen ja koulutuksen iso alueellinen merkitys. Hyvä keskusteluyhteys oppilaitosten kanssa nähtiin tärkeänä asiana huomioitavaksi alueellisissa metsäohjelmissa. Tärkeää olisi tunnistaa elinkeinojen tarvitsema koulutus pohja ja osaaminen ja kehittää sitä alueellisesti. Nostettiin myös esiin ammatinvalintaan vaikuttavana tekijänä, että on paljon sellaisia kansalaisia, myös lapsia ja nuoria, jotka eivät koe metsää luontaisena toimintaympäristönä. Tulevaisuudessa tärkeänä tekijänä korostettiin, että suomalaiset nuoret tai tänne muuttaneet saataisiin kiinnostumaan metsistä ja siitä, että metsät voivat tarjota työpaikan. Tärkeänä myös nähtiin, että metsäneuvostossa pohdittaisiin useammin, mitä kentällä ja alueilla tapahtuu.

Puheenjohtaja Packalen näki alueellisten metsäneuvostojen roolin tärkeänä. Packalen ehdotti, että Metsäkeskuksen ja maakunnallisten metsäneuvostojen jäsenet metsäneuvostossa varautuisivat tekemään koosteen, jossa olisi mukana niin viralliset yhteenvedot kuin myös viestiä siitä, mikä alueilla on yhteinen huoli ja mitä erityispiirteitä eri alueilla on. Tärkeänä muun muassa aluehallinnon uudistuskeskustelua ajatellen nähtiin myös se, miten vuorovaikutus alueilla on toiminut.

7. Muut asiat

Ei muita asioita

8. Tiedoksi

Tuotiin tiedoksi Metsäbiotalouden tiedepaneelin [viesti](https://metsatiedepaneeli.fi/julkaisut/) EU-päätäjille metsiin liittyvän päätöksenteon tueksi, <https://metsatiedepaneeli.fi/julkaisut/>

9. Seuraava kokous

Seuraava metsäneuvoston kokous pidetään perjantaina 1.12. klo 14.30–16.30 (kh Jakovara, Mariankatu 9)

10. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 9.50.

Liitteet

Liite 1 Edellisen kokouksen muistio metsäneuvosto_14062023

Liite 2a Metsäneuvoston toimikausi 2023-2027, Järvinen

Liite 2b Metsäneuvoston asettamiskirje

Liite 3 Alueellisten metsäohjelmien tilannekatsaus, Eini